

FEUILLETON

UIT DE BIBLIOTHEEK VAN HET GEMEENTEARCHIEF.

Overgenomen uit Dichtstukjes.

Voorgelezen in het Genootschap onder de zinspreuk:

Het doel van dezen Vrindenkring

Is Eendragt, Deugd en Oefening

In den Jaarkring 1817—1818

De geschiedkundige waarheid van eenige bijzonderheden in de Gebeurtenis, op Uitnodiging van eenen Vriend in dit nevenstaande dichtstukje beschreven, heb ik bij nader onderzoek in twijfel moeten trekken. Echter is het mij gebleken, dat er inderdaad een Strijd tusschen twee Kiezetrekkers heeft plaats gehad, waar van de Gevolgen dezelfden geweest zijn, van welke Ik in mijn Versje gewag maak.

De veldslag op den Kaasmarkt.

Homeer zingt Trooijes val, en andere groote dingen
Van Merken moog tot roem van Romes liefding zingen.
Mijn Zangster, die haar lof aan dappre daden biedt,
Zoekt in der Eeuwen nagt geen beelden voor haar lied.
Zij meldt, op Hollands grond, wat Hollands braven deden,
En hoe in d'Amstel Stad twee Kiezetrekkers streden.

Elk zuchtte in diepen rouw want Lemans was niet meer.
Die hoog geroemde man, wiens vlugge hand, weleer,
Behendig zonder pijn, de tanden uit kan rukken,
Die al de Kiezen trok en d'afgebroken Stukken,
Die man, wiens weerga nooit in d'amstelstad bestond.
Die alle hoekjes peilde in aller menschen mond
Die diep ervaren was in alle Kiesgebreken,
Wien d'afgepijnde mensch nooit — ongetroost — ging spreken,
Die Lemans, die Weleer, als met een toverstaf,
Ons d'oude tanden roofde en nieuwe tanden gaf;
Die Lemans was niet meer, maar bleef in 't hart nog leven
Van elk bij wien hij ooit den Kiespijn had verdreven.

Wanneer de dag verscheen aan Luna toegewijd,
 De Landman na de Stad kwam stromen wijd en zijd,
 Was in dees ruime Vest de toevloed nergens groter,
 Dan ze op de Kaasmarkt was, en op de markt voor boter.
 Daar stond een gansche Stoet van Koopliën bij elkaar,
 Zij ventten daar in 't rond hun aangebragte Waar,
 Daar kwam uit elke wijk den Burger aangelooopen,
 Om voor de gansche week zijn voorraad aantekopen .
 En Leman niet bevreest voor al dit bont gewoel,
 Kwam ook op 't boter plein, maar met een Ed'ler doel.
 Daar kon men ieder Week hem op zijn kar ontdekken,
 Daar zag men hem bereid om elk een Kies te trekken,
 En niet met loon verrijkt, en niet belust na buit,
 Sloeg hij de monden gâe en trok de Kiezen uit
 Ja Leman, 't lust mij hier Uw Lofspraak neer te schrijven.
 Uw roem zal nooit vergaan, zoolang er Kiezen blijven.
 De Landliën trekken weg, maar Wie Uw oog ontging
 Elk denkt Uw kunst nog na en met bewondering.

Maar Leman was niet meer! de Vlek en dorpelingen,
 Bereikten Weer de Stad, om Weer Zijn kar te omringen,
 Dogh Vreeslijk klonk de Maar, en Sloeg hun hoop ter neer,
 Gij zoekt hier Lemans kar, en Leman is niet meer,
 O! feller Wierd de Pijn in al d'ontstoken Kiezen,
 Dit onverwacht bericht deed elk den Moed verliezen.
 Elk wijdde hem een traan. Men zagt dat in die week
 De kaas en botermarkt een waterplas geleck;
 En dat het boerenvolk, dat schaars te voren weende,
 Hem bij zijn thuiskomst nog een dankbre traan verleende.

Doch toen de Maandag in der dagen rei weer kwam,
 En 't landvolk weer verscheen in 't prachtig Amsterdam,
 Kwam Joseph, Lemans zoon, zoo groot een vader waardig,
 De Botermarkt betrêen, tot aller bijstand vaardig.
 Ook hij besteed een Kar, maar niet die kar, waarop
 Zijn Vader eens verscheen bij 't davrend handgeklop.
 Geen Kar zoo schoon, zoo rijk, zoo statig voortgedreven,
 Door d'eedle rossinant beroemd bij 's vaders leven. —
 De zoon in 't kiezevak min groot en min vermaard,
 Had wel een eigen kar, maar had geen eigen paard. —
 Steld Joseph tred dan op, en met een keur van woorden
 Bood hij zijn bijstand aan aan allen die hem hoorden,
 En bood die gratis aan, en vroeg om aller gunst.

Reeds gaf hij menig blijk van zijn verheven kunst,
Toen hem een woest rumoer op eenmaal drong in d' ooren,
Om hem in 't edel werk op 't onvoorzienst te storen.

't was Nathans, die van ouds in 't eigen vak befaamd,
Met recht de Kiezenbeul wierd door Bulot genaamd.
Ook hij door d' eigen drift als Lemans zoon gedrongen,
Was op een tafel op de botermarkt gesprongen,
En bood, aan al het Volk, zijn wreede diensten aan.
Daar zag hij Joseph rasch, en op zijn kar hem staan,
Gereed om voor zijn oog de Kiezen weg te rukken,
En oogsten al den Lof die hij zoo schoon zou plukken,
„Staat Burgers! riep hij uit, terwijl een gloeiend rood
„zijn bleek gelaat bedekte, en 't oog hem vonken schoot;
„Staat Burgers, waagt het niet dees Jongling natestaren.
„Zijn Jeugd verstaat geen kunst die ik verkreeg door Jaren.
„Mistrouw zijn vlugge tong die IJdle klanken Spreekt;
„Mistrouw zijn zwakke hand, die al Uw tanden breekt.
„Treed hier, wilt gij ten prooij aan zijne stoutheid strekken,
„Treed hier, aanschouwd mijn kruin vergrijst bij 't kiezentrekken,
„Treed hier, Verlaat zijn zij! . . . Naauw wordt die taal verstaan
Of Joseph ziet een elk na Nathans tafel gaan,
En schreeuwt de Burgers toe. *„Laat af van die Verrader.*
Aanschouwt in mij het bloed van mijn gestorve Vader.
Mijn hart klopt als het zijne alleen voor kies en tand;
Van hem heb ik geleerd en gij mistrouwt mijn hand —
Zoo sprak hij, en al 't Volk scheen aarslend in 't besluiten. —
Nu trad hij van zijn kar om Nathans woen te stuiten,
Maar Nathans, die al 't Volk zag wanklen bij zijn Stem
Trad ook zijn tafel af en stond welhaast naast hem.
Nu is het beider doel om d'ander weg te schreeuwen —
Zij stonden bij elkaar, als twee verhitte Leeuwen,
Die strijden om de Bruid die elk verkozen heeft,
Het Woud weergalmen doen en siddren al wat leeft.
Hun Manen stijgen hoog en beider blikken gloeijen,
Tot dat den Strijd begint die beider bloed doet vloeijen. —
Zoo Valt nu Nathans ook zijn Jongen Vijand aan.
Hij neemt de tafel op, waarop men hem zag staan,
Heft dien met kracht omhoog, en smijt omlaag hem weder,
Dat hij tot Splinters vliegt, en valt bij Joseph neder.
De Jongling deinst terug, die daad ontvlamt zijn moed.
Hij grijpt de nijptang aan, besmet met Kiezenbloed,
Dat Staal, dat kort geleen nog lijdens mogt genezen,
En smijt het Nathans toe, en treft zijn Achtbaar Wezen,

Een tweede snort het na, en Nathans volgt zijn Spoor.
 Hun kunst machines werpen zij elkaar om 't oor,
 Die Schroeven, die de tijd deed in hun tasch verroesten,
 Als of zij op die wijs van Wapens wisslen moesten.
 Fel was de Strijd geweest, maar onbeslist den Slag,
 Toen Joseph zich ontbloot van al zijn krijgstuig zag;
 En, om in 's Vijands hart een grooter Schrik te prenten,
 Greep hij de doos nu aan, 't verblijf dier Instrumenten,
 En slingert nu die doos driemalen eerst om hoog,
 Waar na Zij uit zijn hand naar 's Vijands Schedel vloog.
 Rasch mengde zich al 't volk in hun manhaftig strijden
 D'Een, die door Lemans hulp zich zag verlost van 't lijden,
 omhelsde nu de zaak van zijn roemwaarde zoon
 Door d'ander weer wierd hulp aan Nathans aanbeboon.
 De Schaar, die hen omringde, om beider val te weerden,
 Zag men van tijd tot tijd zich aan hun zij vermeerden.
 Zoo groeid de Sneeuwvlok aan die van den bergtop stort,
 En in haar Snellevaart door niets bedwongen wordt,
 Zij Weet, wat haar weerstaat, met zich omlaag te storten,
 Die tot een Schots gegroeid, verhard tot puntig IJs,
 De landman en 't gehucht stelt aan haar woede prijs. —
 De doos door Josephs hand na Nathans kruin gedreven,
 Had aan zijn gansche Bende een groote schrik gegeven.
 Het hout drong kogel snel door 't dikst der reijen heen,
 Trof d'een het hoofd, die d'arm, en d'ander weer het been,
 En nu, naar Wraak belust, zwoer elk geen bloed te sparen,
 En in een drom vereend stort men op 's Vijands scharen.
 Verschrikkelijk was den Schok dier drommen op elkaar
 Gelijk aan Wolken, die van vuur en donder zwaar
 zich botsen in de lucht, en gloende bliksems braken
 En 't aardrijk davren doen wanneer zij zich genaken.
 Het duurd' maar korten tijd of Nathans volk wint grond.
 En Joseph deinst naar 't plein waar eens de hoofdwacht stond,
 't Gebouw, dat nu gesloopt, zoo nuttig was te voren,
 Waar menig gure nacht in Waken ging verloren,
 Toen Amstels burger Stoet, gekleed met Eedler zwier,
 aldaar als Schutter toefde of wel als Pickenier
 Die Hoofdwagt die weleer, toen elk op hem vertrouwde,
 Wel schoner Krijgsvolk zag maar nooit zoo'n strijd aanschouwde.
 Kort hield daar Joseph stand en riep zijn volk bijeen;
 Want Nathans dreef welras hem na de kaasmarkt heen;
 Zoo Weet een Jager steeds de Hazen voorttedrijven,
 Dat zij geen schuilplaats zien waar zij met rust verblijven.

Maar op de Kaasmarkt, waar nu Joseph volk moest vlien,
 Was d'aangebragte Waar van Oost en West te zien.
 De Zoetemelksche Kaas, en kaas met roode korsten,
 Stond daar voor ellen veil die kaas gebruiken dorsten.
 't Was daar dat men een tal van kazen plat of rond
 En groot of klein van vorm, op een gestapeld vond
 Als Piramides uit Egypte's Vruchtbre dreven.
 De koopman stond er bij, wien geen gevaar deed beven,
 En die, nog nooit gestoord bij 't venten van zijn schat,
 Door Dammen noch geschut zijn Waar beveiligd had.
 Het zeil, dat hier de kaas van al de boeren scheide,
 Wordt spoedig omgerukt door 't volk dat Joseph leide.
 Rasch storte een kaashoop in hoe stevig hij ook scheen
 En rolde langs de grond door slijk en modder heen.
 Verschrikkelijk was 't geweld der Voortgegleden Kasen,
 Zij drongen langs de markt in al de kelderglazen;
 Edam en Stolksche kaas, komijn en Vriesche Soort,
 geraakte nu door één, en rolden zamen voort.
 De Waar van d'Eene Boer liep door de Waar van d'ander,
 Als of 't een Wedloop was van kazen met elkander.

Terwijl dit hier gebeurde, en al het volk nog streed,
 Drong door de stad de Maar van 't voorgevallen leed.
 Een tal van Burgers, die de rust altijd bewaken,
 kwam nu met Steek en Zwaard de botermarkt genaken,
 En toen het strijdent heir een diender nadren zag,
 Scheen ieder één geveld als door een donderslag.
 Nu ging den drom uit een — Gesloten scheen de vrede —
 Steld Nathans Week terug, maar nam zijn tafel mede.
 Men zegt dat Lemans zoon, ook ijlings weg gevlugt,
 Zijn kar op 't Slagveld liet, voor groter kwaad beducht.

Aldus besloot de Strijd, en zonder bloedvergieten.
 Maar wat beloning nu mogt ieder Held genieten?
 't was dat een nieuwe Wet door 't kaasboergild begeert,
 De kiezetrekkers van de Kaasmarkt heeft geweerd.
 Held Joseph is niet meer het oorlogsveld betreden,
 Maar Nathans vaart nog voort in d'eigen bezigheden;
 En, daar een hooggebod de Kaasmarkt voor hem sluit,
 Zit hij nu in een kroeg en trekt daar kiezen uit.
 O groote Kunstenaar, vaar voort met kiezen trekken;
 Blijf lang de Stad tot roem, tot 's Burgers nut verstrekken;
 En eens, Uw trouw tot Loon, wanneer Uw doodklok slaat,

Bouwt men een Eerzuil op, waar bij dit opschrift staat:
„Hier vindt men Nathans Lijk, die 't leven moest verliezen,
„Na dat hij had geleefd van Tandem en Van Kiezen;
„Die heeler van den mond, die tanden namen gaf,
„Liet door den dood gehaald, zijn tanden in dit graf.

voorgelezen den 15 April 1818.

J. V. O. BRUIJN.